

Міжнародна тестова комісія

Міжнародні тестові домовленості

Правила використання тестів та інших інструментів оцінки в дослідницьких цілях

10 квітня 2014

Фінальна версія

Переклад:

Ласінська Тетяна

Глушко Анна

© 2014, Міжнародна тестова комісія

Варто цитувати як:

INTERNATIONAL TEST COMMISSION (2014). ITC STATEMENT ON THE USE OF TESTS AND OTHER ASSESSMENT INSTRUMENTS FOR RESEARCH PURPOSES.

[[HTTP://WWW.INTESTCOM.ORG](http://www.intestcom.org)]

Подяка

Створення цього документу було ініційоване професором Фанні Чеунгом і підготовлене для Міжнародного тестового комітету (ІТС) професорами Драгосом Ілієску та Дейвом Бартрамом.

Автори дякують за допомогу багатьом колегам, особливо професорам Тому Окланду та Анні Браун, які зробили цінний вклад в розробку цього документу.

Автори також висловлюють подяку за роботу, цінні коментарі та ідеї багатьом членам групи, яка зробила вклад на етапі рецензування документа: Дасіці Бобен (з боку Комісії тестів та тестування Словенської асоціації психологів), Одіт Гележеліт (з боку Литовської асоціації психологів), Андреасу Хосмаелінгену (з боку Ради з тестів та тестування Норвезької асоціації психологів), Пету Ліндлі, Пітеру Макквіну (з боку Групи контролю тестів та тестування Австралійської спільноти психологів), Крунославу Матесику, Річарду Сміту (з боку Британської спільноти психологів), Сьюзан Урбін та Хейзел Велдон.

Цей документ містить інформацію з різноманітних наукових ресурсів, в тому числі ще не обмежену згідно "Принципів використання опублікованих психологічних тестів в дослідженнях", виданих Британською спільнотою психологів (2005), і "Принципів використання безпечних психологічних тестів в підготовці студентів-психологів", виданих Комітетом психологічних тестів та оцінювання ефективності Американської асоціації психологів (1994).

Вступ

Тести та інші інструменти оцінювання (такі як критерії оцінювання навичок та придатності; вправи, що імітують діяльність; кваліфікаційні тести; керівництва до інтерв'ю) розробляються для використання в дослідницькій діяльності і професійній практиці (робочій, організаційній, клієнтській або навчальній). Ціль тестів, що використовуються в дослідженнях, відрізняється за типом від їх використання в діяльності організацій і професійній практиці. Наприклад, в дослідницькій діяльності, тестові дані, як правило, використовуються для оцінки явищ (тестові характеристики, взаємозв'язок між результатами тестів та залежністю однієї змінної від іншої) з метою просування наукових знань, розуміння та використання. На відміну від цього, в діяльності організацій та клінічній практиці, тестові дані використовують для оцінки та прийняття рішень, які можуть впливати на сторону, що проводить тестування.

Правові та професійні стандарти, які регулюють застосування тестів в діяльності організацій та клінічній практиці, розміщені на різноманітних ресурсах (AERA, APA, и NCME, 1999; APA, 2010). Однак, схожі стандарти, що регулюють використання тестів в дослідженнях, зустрічаються рідше, хоча необхідність в них є.

Ціллю даного документу є популяризація думки, що використання тестів в дослідженнях повинно регулюватися правовими та етичними принципами, а також кращими практичними стандартами, і те, що тести повинні використовуватися компетентними професіоналами, чия увага зосереджена на правах сторін, що проводять тестування, та інших осіб, включених в цей процес. Розкрита в цьому документі тема, висвітлює ці міркування.

Цей документ характеризує тести як процедуру чи метод, який перевіряє чи визначає фактор чи явище, включає набір стандартних процедур (таких як запитання, дія або завдання), які підраховуються стандартним чином і використовуються для перевірки і, по можливості, оцінки індивідуальних відмінностей (в здібностях, навичках, компетентності, схильності, відношенню, емоціях) (Anastasi и Urbina, 1997; Американська Асоціація Психологів, 2006; Кронбач, 1990). Це визначення включає психологічні та навчальні тести в усіх формах їх застосування (паперові буклети, комп'ютерне онлайн-тестування, тести моделювання діяльності, серйозні ігрові форми). Описано два види тестів: захищені авторськими правами (використовуються в приватному порядку) та незахищені авторськими правами (доступні для загального користування). Більшість принципів, що обговорюються далі, можна застосовувати для обох видів.

Виклад

Особи, включені у використання тестів з ціллю проведення досліджень, повинні тримати в фокусі уваги різноманітні моменти представлені правовими, етичними та найкращими практичними стандартами.

1. Дозвіл на використання тестів в дослідженнях

Відповідальність дослідника відрізняється в залежності від того, захищені тести авторськими правами чи ні. Використання таких має обмеження, встановлені власником на те, хто може використовувати матеріали. Для тестів незахищеного класу надається вільний доступ.

Тести зазвичай розробляються одним або більше вченими, громадськими або приватними агенціями, компаніями, які спеціалізуються на розробці тестів. Іноді тести розробляються спеціально для дослідницьких програм. Розробивши тест, автор автоматично отримує право копірайту і, відповідно, його правовий захист. Авторські права захищають назву тесту, одиниці, структуру, керівництво, ключі та алгоритми, іноді й інші компоненти. Інформацію про те, хто володіє правом копірайту (відтворення), можна знайти на першій сторінці керівництва, формі тесту або на його веб-сайті.

Розробник тесту – його автор або автори – володіють правом копірайту, якщо він не був переданий письмовою згодою іншій особі або об'єкту (наприклад, видавцю тестів). Автори тестів, чиї журнальні публікації включають тест в повному обсязі (виключні випадки) або пункти тестів, поступаються правом відтворення цих матеріалів журналу за умови відсутності письмової згоди, що обумовлює збереження права власності за автором. Агенції (видавці тестів, сертифікаційні бюро, консалтингові компанії) в основному, але не завжди, утримують право копірайту, спираючись на себе або контракт з іншими компаніями в розповсюдженні тестів. Компанії, що розробляють тести, утримують право копірайту на тести, які вони розробляють.

Професіонали, відповідальні за проведення та контроль досліджень, в яких використовуються тести, повинні одержати дозвіл від власника права копірайту перед їх використанням. Це діє як на оригінальні тести, так і на будь-які їх похідні (такі як переклади). Деякі власники права копірайту (наприклад, вчені) можуть надавати дозвіл безкоштовно або вимагати номінальну (незначну) плату за використання тестів у дослідженнях. Інші власники права копірайту (автори або видавці тестів) в основному укладають договір з дослідниками, в якому оговорюють умови (наприклад, використання тестів на обмежений період з обмеженим правом використання) та інші обставинами (надання власнику копірайту копій всіх публікацій з вказаними даними), що стосуються використання

їх тестів у дослідженнях. Дослідник також повинен слідкувати, щоб при дотримання договору не порушувалися правила конфіденційності та інші закони, а також інструкції агенції. Дослідник повинен дотримуватися контрактного договору.

Власник копірайту має право відмовитися від дозволу на вільне використання тесту у дослідженнях. Це стосується оригінальної версії, так і запитів на переклад. Власник копірайту може відмовити у дозволі на проведення дослідження, яке включає подальшу похідну діяльність (таку як переклад) з тестом. Власнику копірайту не варто визначати зміст дослідження, проведеного з використанням тесту.

Деякі тести розміщені на публічних доменах, тому всі бажаючі мають до них доступ. Авторська робота знаходиться на публічному домені, якщо автор або інший власник копірайту спеціально відмовився від захисту прав на відтворення. Тести на публічних доменах можуть використовуватися всіма і вважаються громадською власністю, можуть використовуватися без дозволу автора. В такому випадку матеріали тестів можна відтворювати, розповсюджувати, демонструвати, виконувати подальшу роботу з ними. Дослідники не мають необхідності купувати дозвіл на використання тестів, не захищених правом копірайту. Все ж, як показує практика, дослідники повинні інформувати автора тесту, якщо це можливо, про використання його тестів, вказувати автора та джерело публікації, повідомляючи про свої відкриття.

Варіанти інструментів дослідження часто публікують в журналах та на веб-сайтах авторів. Якщо тест відкрито публікується в пресі, то він може потрапити на публічний домен. Але автор має право копірайту, поки не передає це право іншій особі або не дасть дозвіл на вільне використання. Автору тесту варто зробити відкриту заяву з приводу вільного користування або умов використання тесту для інших дослідників. Дослідникам радять звертатися до автора, щоб впевнитися в статусі копірайту тесту.

2. Дозвіл на друк та перевидання

Робота, захищена правом копірайту, не може бути відтворена, розповсюджена або продемонстрована публічно, неможлива подальша її обробка без дозволу власника копірайту. Повинна зберігатися конфіденційність. Пункти тесту не повинні передруковуватися в публікаціях, так як вони можуть стати доступними неавторизованим користувачам, і, таким чином, їх конфіденційність опиниться під загрозою. Наприклад, друк оригіналів тестів, як і будь-яких перекладів або адаптованих версій, або їх частин в публікаціях (журнальна стаття, тези, на веб-сайті), заборонені.

Даючи звіт про свої відкриття, дослідникам варто проілюструвати оцінку якості. Використовуючи публічні домени з тестами, дослідники можуть брати окремі зразки прикладів та цитувати джерело. Використовуючи тести захищені правом копірайту, необхідно отримати дозвіл від власника копірайту на використання обмеженої кількості одиниць тесту, численного або нечисленного (один або два на величину виміру). В якості альтернативи, дослідники можуть вдосконалювати пункти, які виявляють якості фактичних елементів тесту, не відтворюючи їх, таким чином, не порушуючи авторські права.

3. Видозміна тестів та їх компонентів

Використовуючи тести з правом копірайту несанкціоновано, дослідники не можуть видозмінювати ніякі компоненти тесту, оскільки це загрожує цілісності тесту, порушує право копірайту та закон.

Для тестів, відкритих в доступі на публічних доменах, діють інші стандарти. Використовуючи їх, дослідники можуть модифікувати тести, доповнювати чи видаляти пункти, змінювати формулювання або порядок пунктів, направленість тестів, ключі для підрахунку результатів і алгоритми, з метою адаптації тесту до цілей, аудиторії, яка буде приймати участь в дослідженні, та контексту умов тестування. Ці видозміннені версії тестів вважаються похідними роботами, їх публікація дозволена на публічних доменах. Наприклад, адаптація тестів з публічного домена для використання в іншій культурі, не тієї, для якої призначений тест, може потребувати перекладу, викреслювання, перефразування, доповнення та зміни інструкцій, підрахунку.

Дослідники можуть робити подібні видозміни для тестів з копірайтом лише при чітко обговореному письмовому дозволі власника права копірайту.

Будь-які зміни форми оригіналу тесту повинні бути задокументовані так, як описано в пункті (5) нижче. Звертайтеся до нормативів ІТС по адаптації тестів (ІТС, 2010).

4. Етика використання тестів

Етичні правила використання тестів для досліджень співпадають з правилами їх використання в інших професійних контекстах. Наприклад, зазвичай, ті, хто проводять дослідження, діють професійно та етично, проявляють компетентність у використанні тестів, приймають відповідальність за їх використання, забезпечують безпечне використання матеріалів і конфіденційне поводження з результатами.

Користувачі тестів повинні дотримуватися своїх етичних зобов'язань. Вони включають обов'язкове отримання інформованої згоди або дозволу, захист

безпеки тестових матеріалів, забезпечення конфіденційності особистих даних. Документ, призначений для учасників тесту, повинен інформувати їх про важливі умови дослідження, включаючи те, чи отримають вони персональні або сумарні групові дані. Зобов'язання надати учасникам відгук по їх результатам, можуть бути непрактичними або недосяжними, тому не можуть виступати обов'язковою умовою. Однак, там, де це можливо, дослідники повинні прагнути зробити зворотній зв'язок умовою дослідження. Дослідники повинні дотримуватися правових та етичних принципів регіону та країни, в якій проводиться дослідження, проявляти належну уважність до важливих культурних традицій.

Особа, що отримала дозвіл на використання тесту в дослідженні, повинна бути достатньо кваліфікованою для його використання або консультуватися у іншого кваліфікованого професіонала (колеги, професора, радника). Відповідальність кваліфікованого професіонала розповсюджується на процес тестування, включаючи узагальнення, маркування, аналіз, написання звітів, застосування даних в різноманітних варіантах.

5. Документування

Наукові дослідження потребують відповідного документування. Документування дозволяє науковим колам оцінити якість і результати досліджень, сприяти їх повторенню. Тому використання методів дослідження, включаючи використання тестів, повинно бути задокументовано в розділі методів у всіх наукових звітах. Документація повинна містити назву тесту, видавництво, дату публікації оригіналу або адаптованого варіанта. Додатково дослідник повинен задокументувати дозвіл використовувати тест, наданий власником копірайту, включаючи умови і обставини, які, можливо, були сформульовані в документі дозволу.

Дослідники, які проводять або адаптують тест, повинні описати зміни та забезпечити юридичну законність та аналогічні патентні докази перекладеної чи адаптованої форми (ІТС, 2010).

Дослідники, що розробляють нові одиниці виміру, повинні забезпечити, як мінімум, інформацію про нові розроблені одиниці: теоретичну базу тесту і цілі, способи, за допомогою яких були обрані і пізніше проаналізовані первинні одиниці, кількість одиниць, надати принаймні один приклад на кожному домені, а також привести використаний метод підрахунку, інформацію про юридичні докази, точність вимірів (надійність або інші показники в залежності від зразку вимірів). Всі публікації, які використовують дані з нових розроблених тестів, повинні вказувати чи пропонує дослідник поділитися копіями показників з іншими дослідниками.

6. Конфлікти інтересів

Дослідник повинен вказувати джерело ресурсу, якщо таке є, що використовувалося для розробки тесту або інших частин дослідження. Дослідження, що спонсорується залученими агенціями, можуть надавати їм законні відсотки від прибутку (наприклад, державні агенції з пропагандистською політикою або тестуючі компанії, що спонсують дослідників). Дослідники повинні остерігатися таких ситуацій та дотримуватися прихильності об'єктивності та неупередженості. Дослідники також повинні уникати відносин, які можуть припускати конфлікти інтересів (наприклад, дослідник, який отримує компенсацію за тести, що використовуються в дослідженні, або працює на видавця тестів).

7. Використання публікацій досліджень в професійній практиці

В професійній практиці (наприклад, в організаційних, навчальних чи інших контекстах), де використовуються тести для оцінки характеристик або пропозиції класифікації, потрібні надійні та правомірні на індивідуальному рівні тести, які дозволяють забезпечити правильну оцінку цільових характеристик або правильну класифікацію індивідуумів. В контексті дослідження, тести не завжди повинні задовольняти надійність індивідуальної оцінки або критерії правомірності.

Існують різноманітні причини для послаблення технічних критеріїв тестів, що використовуються в дослідженнях. По-перше, тести можуть бути розроблені та використані для перевірки інноваційних гіпотез та теорій, які ще не були вивчені достатньо глибоко для одержання надійних вимірюваних моделей. По-друге, тести, що використовуються в контексті досліджень, можуть бути не стандартизованими, статистика населення та психометричні якості можуть бути невідомі до проведення дослідження. По-третє, дані тестів можуть використовуватися в якості зведених показників або групового рівня, і не відображати висновки про окремих учасників тесту.

Версії тестових досліджень іноді розповсюджуються для використання в професійній практиці без уваги до обмежень. Автори тесту несуть відповідальність за те, що утримуються від розповсюдження дослідницьких інструментів серед професіоналів доти, поки не буде опублікована належна інформація про відповідні психометричні властивості.

Посилання

1. American Educational Research Association [AERA], American Psychological Association [APA] & National Council on Measurement in Education [NCME] (1999). *Standards for Educational and Psychological Testing*. Washington, DC: AERA.
2. American Psychological Association (2006). *APA Dictionary of Psychology*. Washington, D.C.: APA.
3. American Psychological Association (2010). *Ethical Principles for Psychologists and Code of Conduct*. Washington, D.C.: APA.
4. Anastasi, A., & Urbina, S. (1997). *Psychological Testing* (7th. ed.). Upper Saddle, NJ: Prentice Hall.
5. Cronbach, L. J. (1990). *Essentials of Psychological Testing* (5th ed.). New York: Harper Collins.
6. International Test Commission (2010). *Guidelines for Translating and Adapting Tests*. Retrieved from <http://www.intestcom.org>.